

Ured za suzbijanje zlouporabe droga
Vlade Republike Hrvatske

STRUČNA TEMATSKA RASPRAVA:

Utjecaj zakonodavne politike suzbijanja zlouporabe droga na
tretman maloljetnika i prevenciju ovisnosti
Zagreb, 27. siječnja 2017.

ISKUSTVA IZ RAZDOBLJA KAZNENOG
SANKCIONIRANJA POSJEDOVANJA DROGA,
RAZLOZI I POSLJEDICE NJEGOVOG
ZADRŽAVANJA SAMO U PREKRŠAJNOM PRAVU

Dražen Tripalo
sudac VSRH

1991. – 1997.: **OKZRH**

- 1991. KZ SFRJ preuzet kao republički zakon
- 6 izmjena i dopuna
- Glava XX. – Krivična djela protiv drugih društvenih vrijednosti – čl. 196. – Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga
- ZID OKZRH – NN 28/96. (stupio na snagu 20. travnja 1996.) u čl. 196. uveo je novi st. 1.:
 - neovlašteno posjedovanje tvari ili preparata koji su propisom proglašeni opojnim drogama
 - bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 1 godine
- bio na snazi do 31.12.1997.

1998. – 2012.: **KZ/97.**

- bio na snazi od 1.1.1998. do 31.12.2012.
- čl. 173. – Zlouporaba opojnih droga – u Glavi XIII.
(Kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom)
- čl. 173. st. 1. ≈ čl. 196. st. 1. OKZRH
- 2000. mijenjana kazna za stavak 2.
- 2006. pooštrene kazne za stavke 2., 3., 4. i 5.
 - („strože kažnjavanje dilera, lihvara i pedofila ...”)

KZ/11.

- rad na novom KZ-u započeo u veljači 2009.
 - formirana RS (25 teoretičara i praktičara)
- Vlada RH donijela Smjernice za izradu novog KZ-a
 - osobitu pozornost posvetiti:
 - ...
 - *razmatranju potrebe dekriminalizacije pojedinih kaznenih djela*
 - ...
 - *jasnijem razgraničenju kaznenih i prekršajnih djela*

KZ/11. – NN 125/11.

- u prvom tekstu Zakona
 - čl. 190. – Neovlašteno posjedovanje, proizvodnja i trgovanje drogama i tvarima zabranjenim u športu – u Glavi XIX. Kaznena djela protiv zdravlja ljudi
- st. 1. čl. 190.:

Tko neovlašteno posjeduje stvari koje su propisom proglašene drogom ili tvarima zabranjenim u športu,
kaznit će se kaznom zatvora do šest mjeseci.
- iz obrazloženja Prijedloga Kaznenog zakona: *„Posebna je pažnja posvećena kaznenom djelu zlouporabe droga jer ono čini 15% od svih osuda. Unutar Radne skupine vodila se rasprava oko inkriminacije posjedovanja droga za osobne potrebe iz članka 173. stavak 1. KZ97. Inkriminacija je zadržana u Konačnom prijedlogu Kaznenog zakona u cilju jačeg preventivnog djelovanja na buduće potencijalne potrošače droga.“*

KZ/11. – NN 125/11.

- *vacatio legis* bio dulji od 1 godine
- javnost (mediji):
 - kaznena djela protiv časti i ugleda
 - i dekriminalizacija posjedovanja droge za vlastitu uporabu
- RS nastavila rad na KZ-u prije njegovog stupanja na snagu
- 2012. upućen u zakonodavnu proceduru ZIDKZ koji je predviđao (i) dekriminalizaciju posjedovanja droge bez namjere njenog stavljanja u promet

Obrazloženje Konačnog prijedloga ZIDKZ iz 2012.

„... iz kaznene sfere brisano posjedovanje droga za vlastite potrebe koje ostaje kažnjivo kao prekršaj prema Zakonu o suzbijanju zlouporabe droga ... Brojni su razlozi za brisanje stavka 1. i za zadržavanja posjedovanja droge za osobnu uporabu samo u prekršajnoj sferi.

Prije svega treba istaknuti da je posjedovanje droge za osobnu uporabu u novom Kaznenom zakonu propisano kao kazneno djelo (članak 190. stavak 1.) kažnjivo kaznom zatvora do šest mjeseci, a u Zakonu o suzbijanju zlouporabe droga kao prekršaj (članak 54. stavak 1. točka 1.) kažnjivo novčanom kaznom.

Ovakvo dvostruko inkriminiranje suprotno je pravilu ne bis in idem što je jasno rečeno dvjema presudama Europskog suda za ljudska prava: presudom Tomasović protiv Hrvatske (kojom se ističe upravo preklapanje prekršajne i kaznene odgovornosti za posjedovanje droge), i presudom Maresti protiv Hrvatske (preklapanje prekršaja protiv javnog reda i mira i kaznenog djela nanošenja teške tjelesne ozljede).”

Iz pravne teorije*:

- dvostruko inkriminiranje suprotno je pravilu *ne bis in idem* izraženom u čl. 31. st. 2. Ustava Republike Hrvatske te članku 4. Protokola br. 7 uz EKLJP
- odstupanje od europskih kriterija
 - upute da se pravi razlikovanje na način da se osobu kazneno kažnjava samo ako je već bila prekršajno kažnjavana za posjedovanje droge (npr. u Irskoj) ili da je se ne kažnjava ako se radi o povremenom osobnom trošenju droge, kada je kod osobe pronađena mala količina droge i kada nema opasnosti za druge (takvu uputu dao je Ustavni sud Njemačke)

* Turković, K. i dr., Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2013.

Iz pravne teorije*:

- opterećenost sudova postupcima zbog posjedovanja droge
- ostavljanje kažnjivosti u prekršajnoj zoni (...) nema takav stigmatizirajući karakter, ne dovodi do toga da se ovisnici ili povremeni konzumenti droge upisuju u kaznenu evidenciju
- prekršajni zakon daje i fleksibilnije mogućnosti za liječenje
- štede se i financijska sredstva jer se zapravo vodi velik broj kaznenih postupaka zbog posjedovanja droge i dosta velik postotak zatvorske populacije čine osobe osuđene za to djelo.

* Turković, K. i dr., Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2013.

KZ/11

- Izmijenjeni KZ (NN 125/11. i 144/12.) stupio na snagu 1.1.2013.
 - od tada posjedovanje droge bez namjere stavljanja u promet nije (više) kazneno djelo
- 2015. nova izmjena KZ (NN 56/15. i 61/15. – ispravak)

Razlozi dekriminalizacije – jesu li bili opravdani?

je li sada otklonjeno dvostruko inkriminiranje?

- Zakon o suzbijanju zlouporabe droga (NN 107/01., 87/02., 163/03., 141/04., 40/07., 149/09., 84/11. i 80/13.) propisuje kao prekršaje fizičkih osoba i:
 - posjedovanje tvari koja se može uporabiti za izradu droge (54/1/1) i sredstva za izradu droge (54/1/2)
 - uzgoj maka namijenjenog za izradu droge (54/1/3,4)
 - uzgoj konoplje bez odobrenja (54/1/12)
 - obavljanje prometa droga na veliko (57/1)
 - obavljanje uvoza, izvoza, prijevoza i provoza droga (58/1/1)
 - izlaganje drugog djelovanju droge (60)
 - ...

Razlozi dekriminalizacije – jesu li bili opravdani?

povreda načela *ne bis in idem*?

- Presuda ESLJP *Maresti protiv RH* od 25.6.2009.
- Presuda ESLJP *Tomasović protiv RH* od 18.10.2011.
- sustavno „prihvaćanje” mogućnosti dvostrukog suđenja (čl. 63. st. 2. KZ/97.: „Kazna zatvora, novčana kazna ili globa za prekršaj uračunava se u kaznu za kazneno djelo ako opis tog djela odgovara prekršaju zbog kojeg je izrečena kazna.”) – nespojivo s načelom *ne bis in idem*
- isključenje moguće povrede načela *ne bis in idem* bilo moguće i:
 - praksom policije i državnog odvjetništva
 - novom regulativom čl. 10. PZ-a
 - sudskom praksom
 - izmjenama ZSZD (brisanje prekršajne odgovornosti)
 - brisanjem st. 2. čl. 63. KZ/97.

Kaznenopostupovne posljedice dekriminalizacije

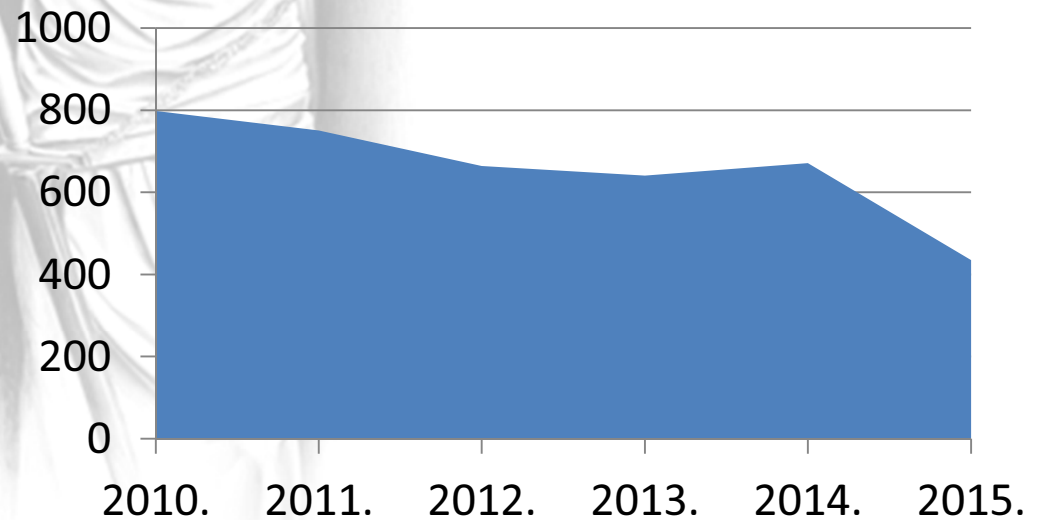
- kazneni postupci za čl. 173. st. 1. KZ/97. – obustava ili oslobađanje od optužbe
- posjednik droge u kaznenom postupku protiv prodavatelja:
 - ranije (KZ/97.) u pravilu bio suokrivljenik
 - iako je imao pravo neiskazivati i nije odgovarao za neistinu, suočen s kaznenom odgovornošću često govorio o dobavljaču droge (čl. 173. st. 8. KZ/97.)
 - sada (KZ/11.) svjedok
 - iako je dužan iskazivati, i to istinito, često „nesjećanje”
- u praksi → smanjenje mogućnosti dokazivanja prodaje!
- konfrontacijsko pravo?

Broj kaznenih osuda za čl. 190. st. 2. KZ/11.

- čl. 190. st. 2. KZ/11. ≈ čl. 173. st. 2. KZ/97.
- nakon 1.1.2013. 173/1 KZ/97. → 190/1-2 KZ/11 (blaži)

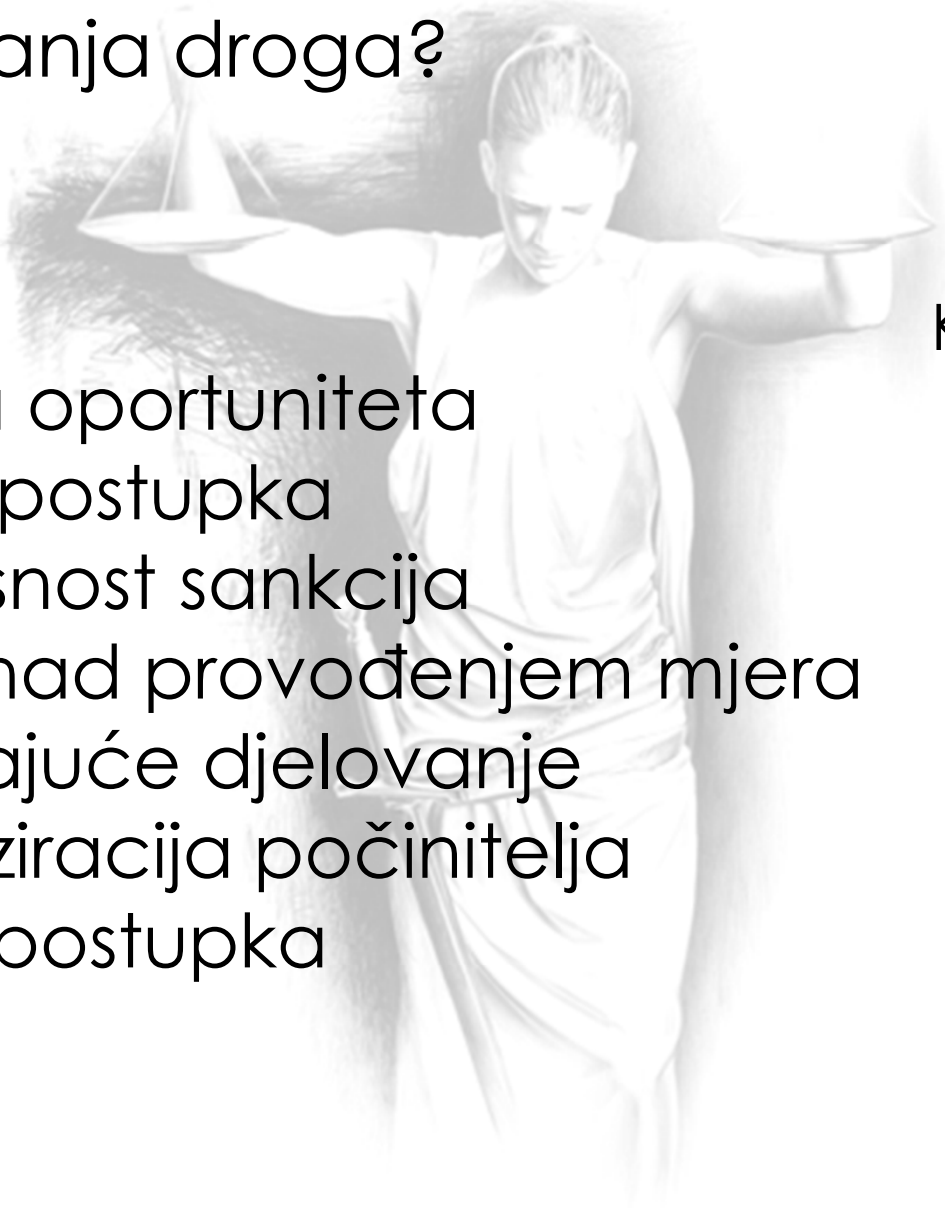
**Broj optuženih za 173/2 KZ/97. (2010. – 2012.)
i za 190/2 KZ/11. (2013. – 2015.)**

Godina	Broj optuženih
2010.	798
2011.	751
2012.	664
2013.	641
2014.	671
2015.	435

Kaznenopravno ili prekršajno sankcioniranje posjedovanja droga?

- Primjena oportuniteta
- Trajanje postupka
- Raznovrsnost sankcija
- Nadzor nad provođenjem mjera
- Odvraćajuće djelovanje
- Stigmatiziracija počinitelja
- Troškovi postupka

	Kaz.	Prek.
• Primjena oportuniteta	+	-
• Trajanje postupka	-	+
• Raznovrsnost sankcija	+	-
• Nadzor nad provođenjem mjera	+	-
• Odvraćajuće djelovanje	+	-
• Stigmatiziracija počinitelja	-	+
• Troškovi postupka	-	+

Zahvaljujem
na pozornosti

Dražen Tripalo
drazen.tripalo@vsrh.hr